

Zaburzenia apetytu u psów i kotów – przyczyna czy konsekwencja chorób?

Niedożywienie i jego konsekwencje,
sposoby dokarmiania i zachęcania
zwierząt do pobierania pokarmu

Michał Ceregrzyn
dr n. wet., lek. wet.
2019

Spożywanie pokarmu
stanowi warunek
przeżycia każdego
żywego organizmu

Homeostatyczne

Hedoniczne

Wyuczone

Spożycie pokarmu jest niezbędnym zachowaniem dla przetrwania i jest precyzyjnie regulowane przez różne mechanizmy

Novelle, M. G. and C. Dieguez (2018). "Food Addiction and Binge Eating: Lessons Learned from Animal Models." *Nutrients* 10(1).

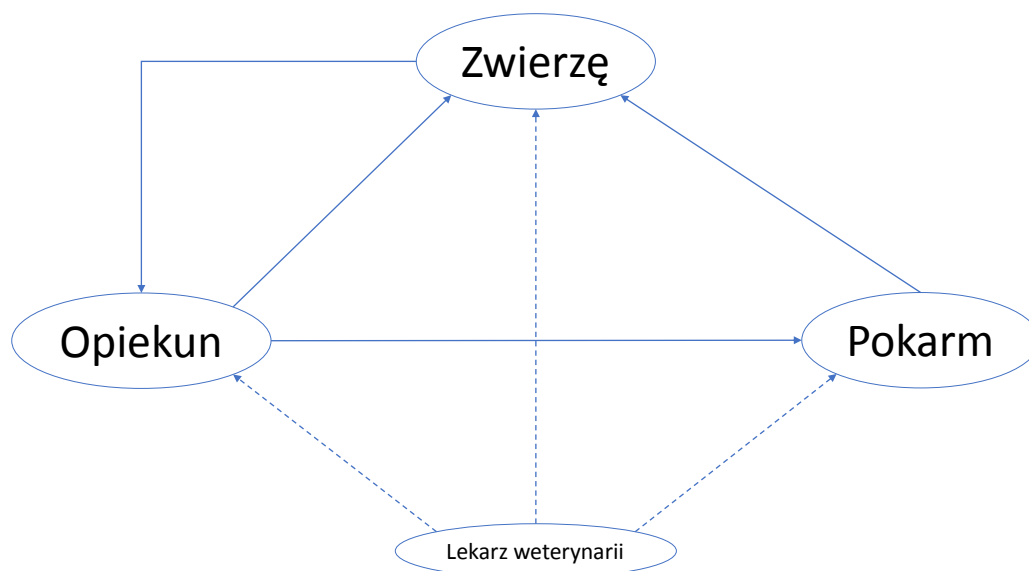
W konsekwencji, zachowanie
żywieniowe zależy od
równoczesnego funkcjonowania

szlaku homeostazy

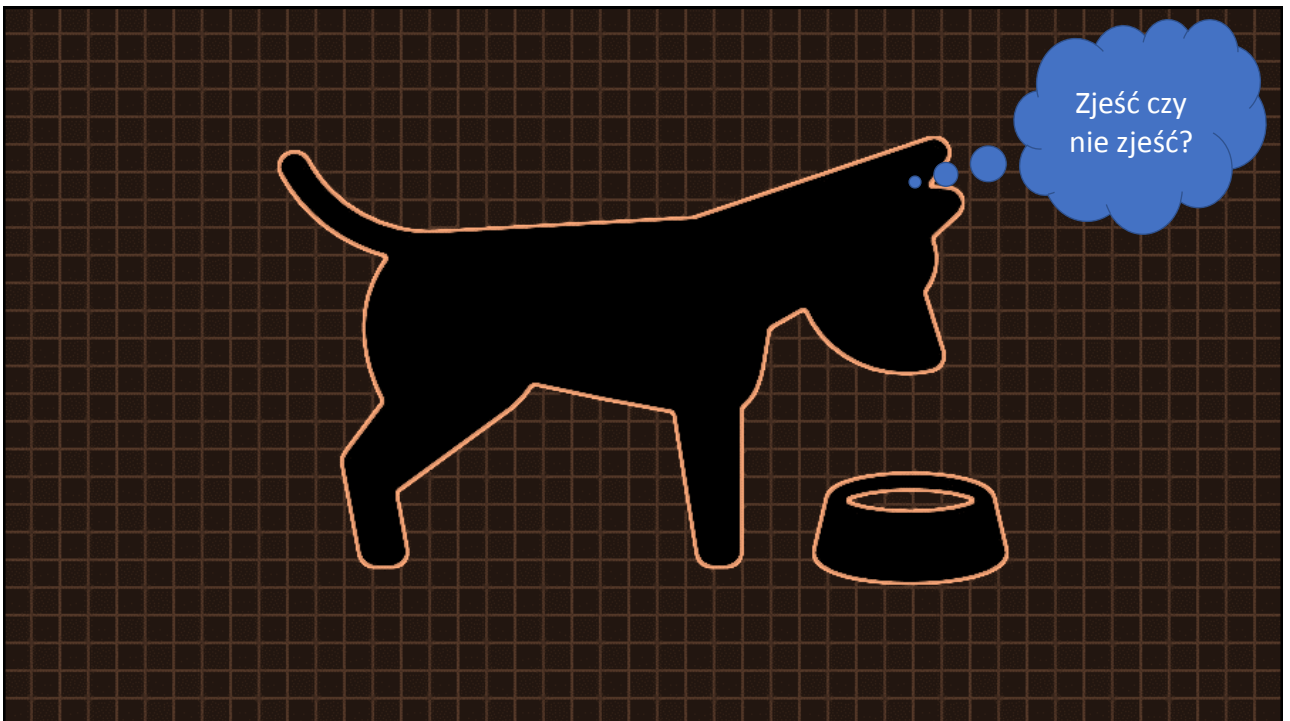
wraz z bardziej
elastycznymi
szlakami niż
homeostatyczne,

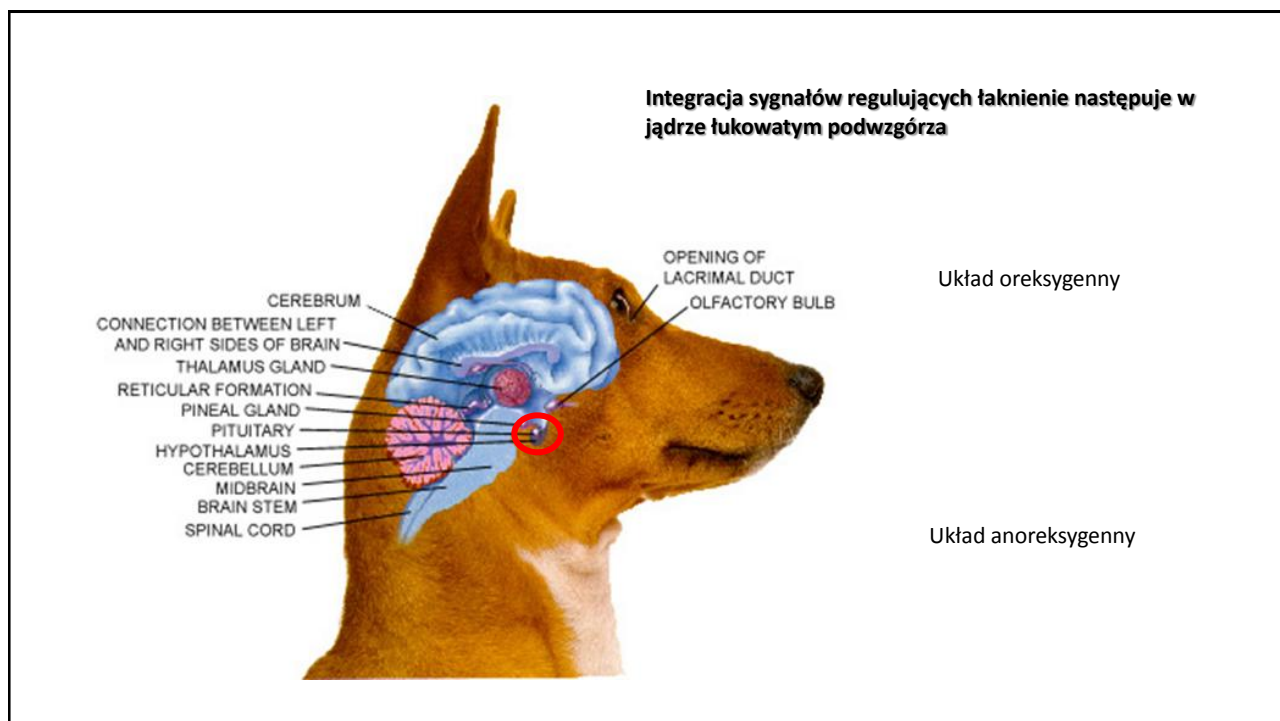
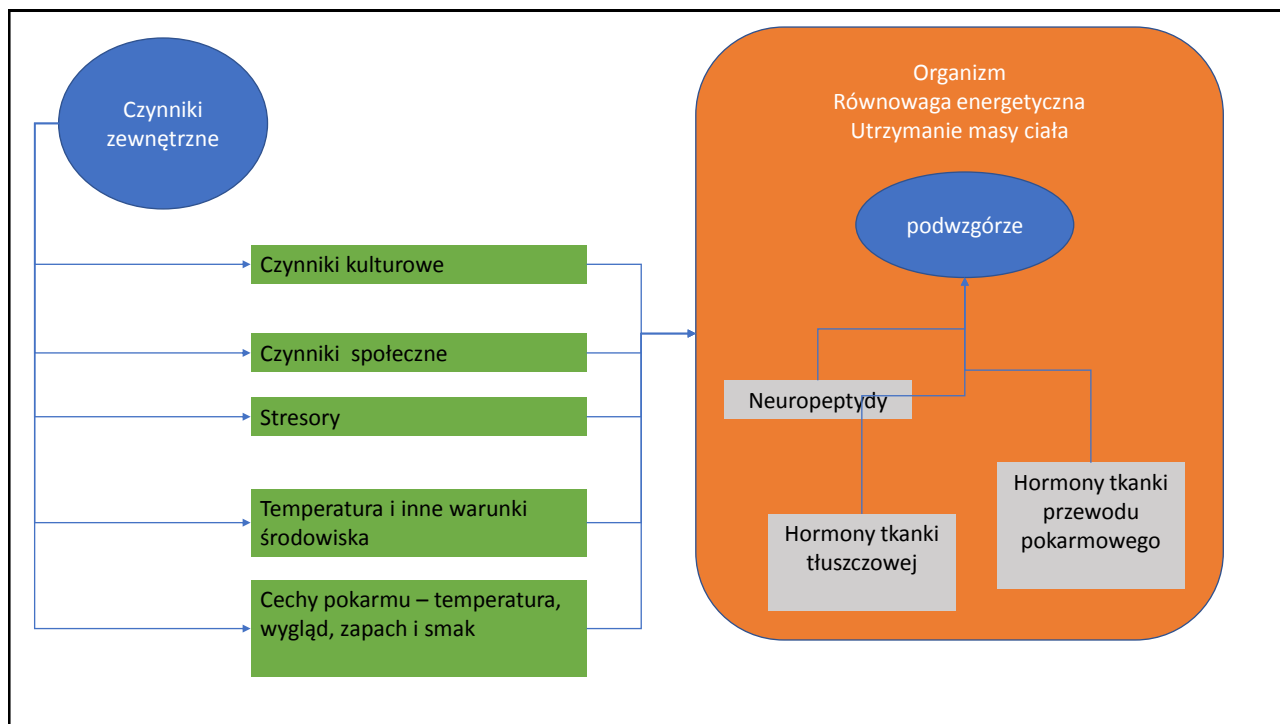
których funkcje mogą się różnić
w zależności od indywidualnych
doświadczeń i/lub zmian
epigenetycznych

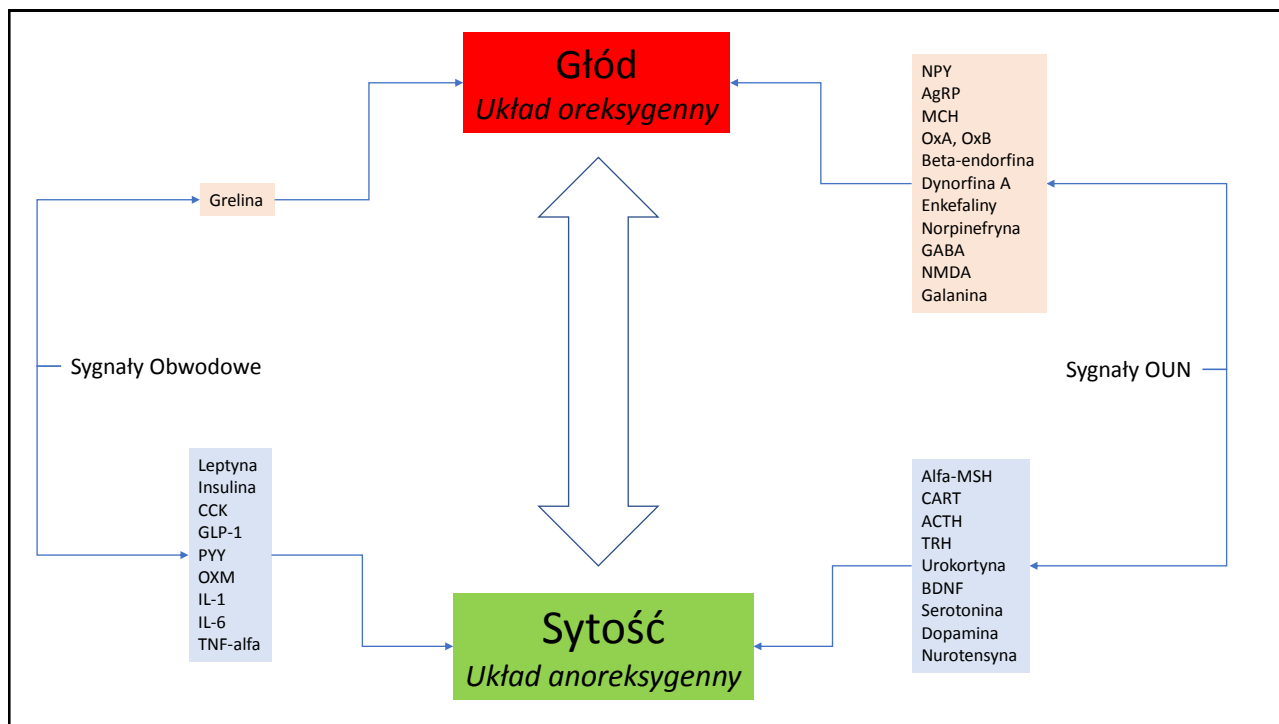
Novelle, M. G. and C. Dieguez (2018). "Food Addiction and Binge Eating: Lessons Learned from Animal Models." *Nutrients* 10(1).

Trochę (neuro) fizjologii

Agoniści receptorów greliny

Anamorelin

- (faza 3 badań klinicznych)
- Odrzucona przez EMA w 2017

Macimorelin

- (faza 3 badań klinicznych)

Pralmorelin

- (dopuszczony do stosowania w Japonii)

Sermorelin

- (dopuszczony do użycia w USA, zaprzestano sprzedaży)

Capmorelin

- został zatwierdzony przez FDA do stymulacji apetytu u psów (ENTYCE®).
- Brak informacji w EMA

Rhodes, L., et al. (2018). "Capmorelin: a ghrelin receptor agonist and novel therapy for stimulation of appetite in dogs." *Vet Med Sci* **41**(1): 3-16.

Podanie Capromorelin spowodowało znaczące średnie zwiększenie spożycia pokarmu u psów od 36 do 58% i istotny wzrost masy ciała średnio o 3,8 do 4,5% w ciągu 7 dni leczenia

• Zollers, B., et al. (2017). "Capromorelin oral solution (ENTYCE(R)) increases food consumption and body weight when administered for 4 consecutive days to healthy adult Beagle dogs in a randomized, masked, placebo controlled study., BMC Vet Res 13(1): 10.

Capromorelin ma podobny wpływ na koty, u których średnie zwiększenie w pobierania pokarmu wynosiło zakresie od 25 do 46% w stosunku do wartości początkowej. Masa ciała kotów wzrosła około 3,9 - 5,4%,

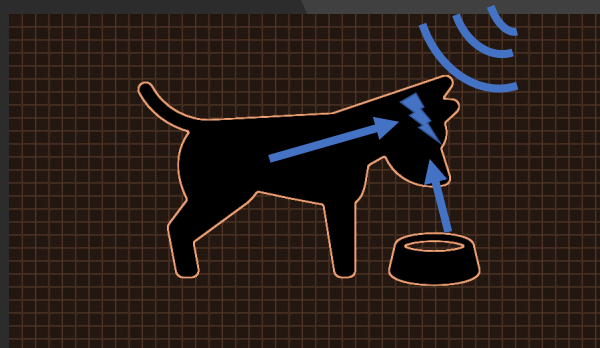
• Zollers B., Allen J., Kennedy C. & Rhodes L. (2015) Capromorelin, an orally active ghrelin agonist, caused sustained increases in IGF-1, increased food intake and body weight in cats. J Vet Intern Med, 29(4): 1122–1256. Abstract NM09, presented at the ACVIM Forum Research Abstracts Program, Indianapolis. Indiana 306, 2015.

Dlaczego tak trudno sterować apetytem?

Współczesne obserwacje wskazują, że środowisko żywieniowe nie ogranicza się do korowo-limbicznych układów mózgu opierających się na nagrodzie, emocji i kognicji.

Sygnaly z mózgu kognitywnego i satysfakcjonującego mogą zastąpić klasyczne mechanizmy homeostazy regulacji prowadzące do rozwoju otyłości i zaburzeń jedzenia.

Novelle, M. G. and C. Dieguez (2018). "Food Addiction and Binge Eating: Lessons Learned from Animal Models." *Nutrients* **10**(1).

Jak smak wpływa na zachowanie pokarmowe

W dzikim stanie zwierzęta są zachęcane do jedzenia przez smak słodki i umami

Smak umami jest wywołany przez L-glutaminian (zawarty w dużych ilościach w mięsie, a smak słodki jest wywołany przez cukry

Oba czynniki wskazują, że pokarm jest wysokoenergetyczny i bogaty w składniki odżywcze, co jest niezbędne do przetrwania

Zatem oba smaki są związane z systemem nagrody, który wpływa na zachowania pokarmowe zwierzęcia

Wskazówki o smaku umami czy słodkiego są zachowywane w pamięci w celu sterowania kolejnych zachowań w przyszłości takich jak powrót do źródła pokarmu

Jin, K., et al. (2011). "Why does the giant panda eat bamboo? A comparative analysis of appetite-reward-related genes among mammals." *PLoS One* **6**(7): e22602.

Dlaczego panda wielka żywi się bambusami

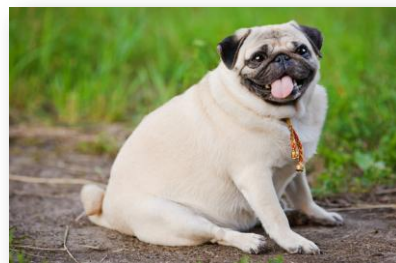
- Gen T1R1 jest częścią receptora heterodimera T1R1/T1R3, który pośredniczy w odczuwaniu smaku umami.
- Tak więc, utrata funkcji genu T1R1 u pandy wielkiej może przyczynić się do jej wyboru pokarmu

Jin, K., et al. (2011). "Why does the giant panda eat bamboo? A comparative analysis of appetite-reward-related genes among mammals." *PLoS One* 6(7): e22602.

Co może pójść źle?

Najważniejszy pomiar kliniczny – masa ciała

Zaburzenie równowagi energetycznej prowadzi do istotnej zmiany masy ciała

Zaburzenia
apetytu

Bez możliwości
określenia
przyczyny

Wrodzone niedostosowanie do
wymagań środowiska

Z możliwą do
określenia
przyczyną

Wynik procesu patologicznego
lub efekt oddziaływania
środowiskowego

- Pierwotne (neurogenne)
- Wtórne (metaboliczno-hormonalno-środowiskowe)

Choroby związane z nieprawidłowym łaknieniem (ludzie)

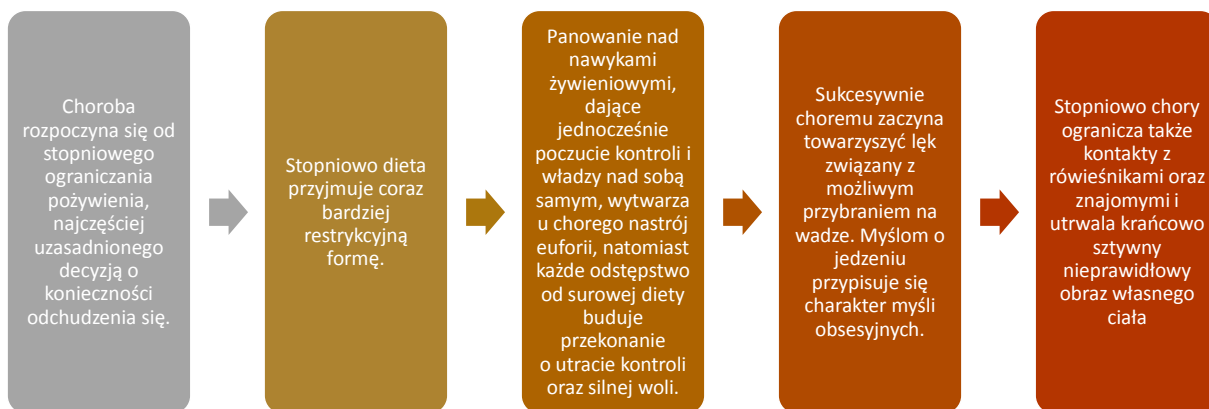
Nadmierny
apetyt
(kompulsywny)

*Nadwaga i
otyłość*

Jadłowstręt
psychiczny
(*anorexia
nervosa*)

Anorexia nervosa

Terminu anoreksja po raz pierwszy użyli dwaj lekarze – Francuz Ernest Charles Lasague w 1873 roku oraz Anglik William Whitney Gull w 1874 roku, opisując przypadki wyniszczenia wynikające z samogłodzenia się.

Czy jadłowstręt psychiczny jest możliwy u psów?

NIE

ale

Można podobne sytuacje
wygenerować laboratoryjnie

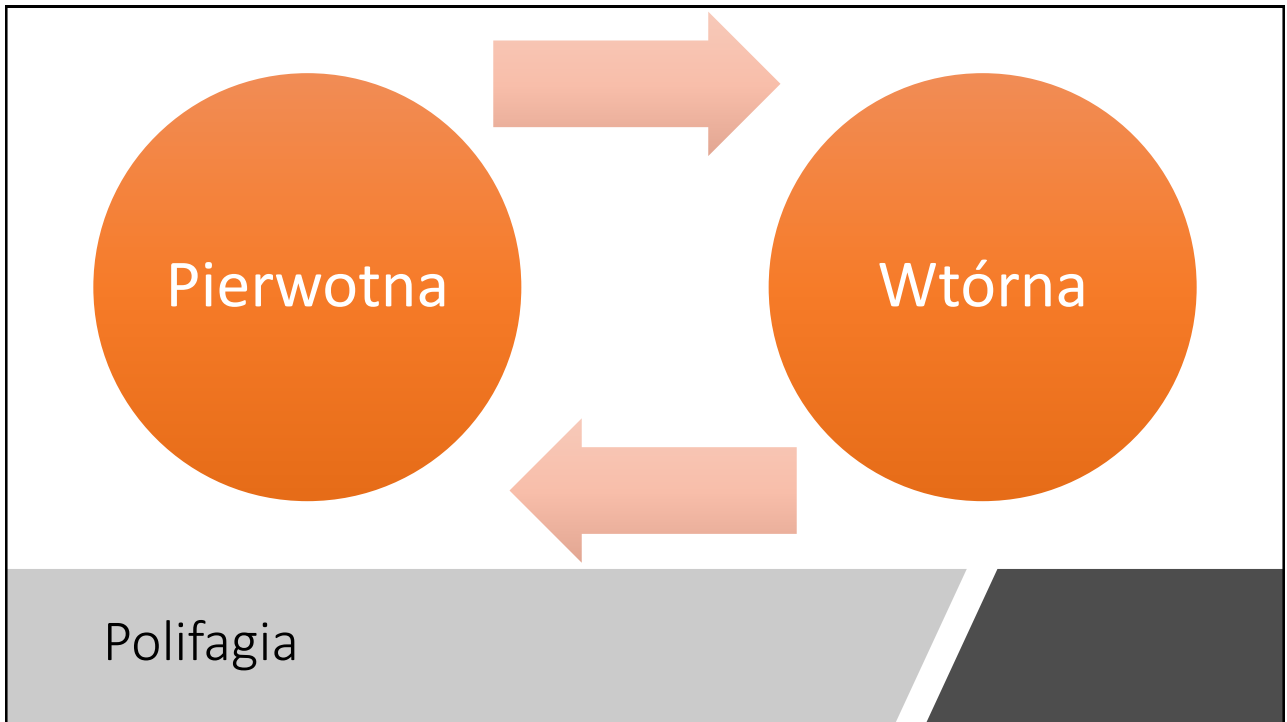
Danek, M., et al. (2017). "Large animals as potential models of human mental and behavioral disorders." *Psychiatr Pol* **51**(6): 1009-1027.
Muller, E. E. and M. Rolla (1996). "Aspects of the neuroendocrine control of somatotrophic function in calorically restricted dogs and patients with eating disorders: studies with cholinergic drugs." *Psychiatry Res* 62(1): 51-63.

Kiedy już apetyt jest
zaburzony

Czy postawiłeś
rozpoznanie
różnicowe?

Polifagia neurogenna (pierwotna)

Uszkodzenia ośrodka sytości

- Uraz
- Zamiana rozrostowa (np. nowotwór)
- Zakażenie/zapalenie

Psychogenna

- Pierwotna
- Wtórna np. wprowadzenie smaczniejszego pokarmu
- Reaktywna np. po głodzeniu

Stresowa

Wtórna polifagia
prawie nigdy nie jest
jedynym objawem

Rozpoznanie
różnicowe w
polifagii
wtórnej

Anoreksja

Anoreksja ???

Częściowa

Zainteresowanie
pokarmem

Pseudoanoreksja

Całkowita

Brak zainteresowania
pokarmem

Prawdziwa anoreksja

Pseudoanoreksja

Wywiad

Stres środowiskowy
(psychogenny)

Inne zwierzęta, ludzie, dom,
otoczenie

Niesmaczna dieta

Niesmaczna dieta, dieta
niewłaściwa (np. wysoka
zawartość cynku lub włókna
pokarmowego, zjeżdżały
tłuszcz itp.)

Co robić?

Zmiana pokarmu

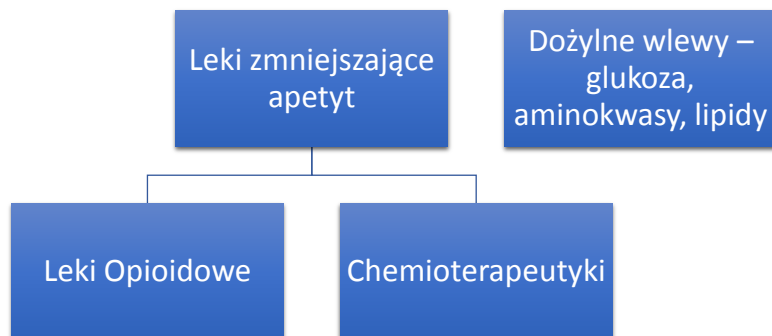
Zmiana sposobu podawania

Niemожność
odczuwania
zapachu
pokarmu

Wącha
pokarm

Prawdziwa
anoreksja

Prawdziwa anoreksja z zachowanym zmysłem powonienia

Brak apetytu (całkowity lub częściowy)
Nie reaguje na zmianę diety
Odczuwa zapachy
Nie dostaje leków

Badanie kliniczne

Problemy z oddychaniem

Nieprawidłowości w obrębie czaszki i jamy ustnej lub zaburzenie neurologiczne

Brak odchyień w okolicach głowy i jamy ustnej, oddychanie prawidłowe

Badanie kliniczne

Problemy z oddychaniem

Wykluczyć:

- Zapalenie płuc, wysięk do opłucnej, przepuklinę przeponową i chorobę dróg oddechowych

Nieprawidłowości w obrębie czaszki i jamy ustnej lub zaburzenie neurologiczne

Wykluczyć:

- Chorobę nosa
- Złamania w obrębie czaszki, żuchwy
- Choroby zębów
- Zapalenie mięśni żwaczy
- Guzy w jamie nosowej
- Zapalenie nerwu trójdzielnego
- Zapalenia mięśni i stawów (np. stawu żuchwowo-skroniowego)

Brak odchyień w okolicach głowy i jamy ustnej, oddychanie prawidłowe

Wykluczyć:

- Choroby układowe-zapalne, autoimmunologiczne zakaźne, nowotworowe

Konsekwencje Anoreksji

Niedobór Energii

- Rezerwy węglowodanów wyczerpują się po 3-5 dniach
- Zaburzenia w syntezie glukozy - glukoneogeneza
- Produkcja glukozy z tłuszczów i białek

Niedobory białka

Przewlekła anoreksja prowadzi do kacheksji

(Zapalenie) Cytokiny prozapalne TNF alfa, IL-1, IL-6, prowadzą do anoreksji, zwiększenia metabolizmu energii i utraty beztłuszczowej masy ciała

- W ostrym stanie może przejściowo prowadzić do wzrostu apetytu

Brak jest dominującego mechanizmu prowadzącego do wyniszczenia organizmu w przebiegu chorób

- m.in. Czynniki jądrowe kappa (NF-kappa)

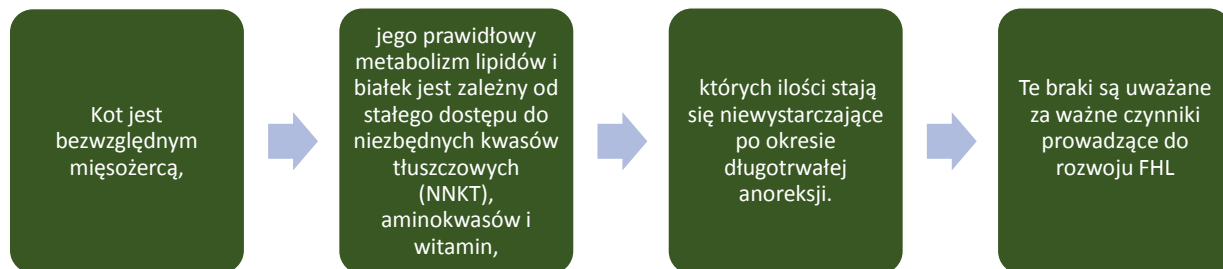
Komplikacje przedłużającej się anoreksji

Supresja układu odpornościowego (osłabienie odporności komórkowej)

Wtórna dysfunkcja organów

- Osłabienie detoksykacji w wątrobie
- Zaburzenia układu pokarmowego

Stłuszczenie wątroby kotów (Feline Hepatic Lipidosis – FHL)

Valtolina, C. and R. P. Favier (2017). "Feline Hepatic Lipidosis." *Vet Clin North Am Small Anim Pract* **47**(3): 683-702.

Stłuszczenie wątroby kotów (Feline Hepatic Lipidosis – FHL)

Stłuszczenie wątroby kotów (FHL), charakteryzuje się nadmierną akumulacją trójglicerydów w ponad 80% hepatocytów, w wyniku czego doprowadza do większego niż 50% wzrostu masy wątroby

Patofizjologia FHL jest złożona. Mechanizmy metaboliczne prowadzące do akumulacji trójglicerydów w hepatocytach nie są jeszcze całkowicie poznane, ale mogą na nie składać się zmiany ścieżek absorpcji, syntezy, degradacji i wydzielania kwasów tłuszczowych.

Jest to zespół chorobowy wynikający z wielu czynników przyczynowych

Valtolina, C. and R. P. Favier (2017). "Feline Hepatic Lipidosis." *Vet Clin North Am Small Anim Pract* **47**(3): 683-702.

Stłuszczenie wątroby kotów (Feline Hepatic Lipidosis – FHL)

Koty mają ograniczoną zdolność przystosowania ich metabolizmu białka do zachowania bilansu azotowego i szybko powstaje u nich istotny niedobór aminokwasów i białka po okresie przedłużonego jadłowstrętu.

Zarówno w eksperymentalnie wywołanym i spontanicznym FHL, stężenie aminotransferazy alaninowej, argininy, cytruliny, tauryny i metioniny stają się znacznie zmniejszone (> 50% zmniejszenie od wartości początkowej)

Valtolina, C. and R. P. Favier (2017). "Feline Hepatic Lipidosis." *Vet Clin North Am Small Anim Pract* **47**(3): 683-702.

Postępowanie w przypadkach anoreksji

Po pierwsze należy ustalić przyczynę braku apetytu

Wymioty i mdłości

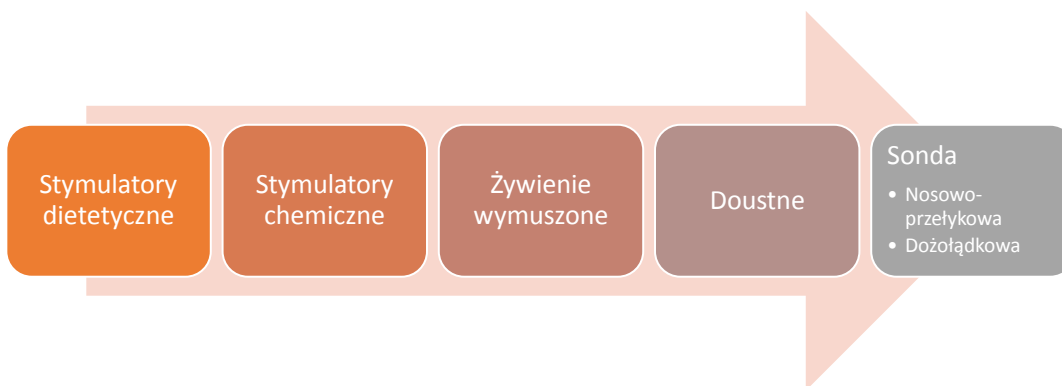
Obniżenie lub brak apetytu może być wynikiem złego samopoczucia

Leki przeciwwymiotne nie stymulują apetytu ale mogą poprawić samopoczucie i w efekcie doprowadzić do zwiększenia pobierania pokarmu

Anoreksja - Kiedy nie jesteśmy w stanie ustalić przyczyny lub przyczyna jest nieuleczalna

---

Stymulacja dietetyczna

Chemiczne stymulatory apetytu

Diazepam

Cyproheptadyna

Propofol (niskie dawki)

Mirtazapina

Mirtazapina u kotów

Zmiany masy ciała po podaniu mirtazapiny i placebo były oceniane od dnia 1 do 14

Średnia procentowa zmiana masy ciała wynosiła + 3,9% (odchylenie standardowe $\pm 5,4\%$) w grupie mirtazapiny i + 0,4% ($\pm 3,3\%$) w grupie placebo ($p < 0,0001$).

Poole, M., et al. (2018). "A double-blind, placebo-controlled, randomized study to evaluate the weight gain drug, mirtazapine transdermal ointment, in cats with unintended weight loss." *J Vet Pharmacol Ther.*

Mediana przyrostu masy ciała podczas podawania mirtazapiny wynosiła 0,18 kg (zakres 0-0,45 kg).

Mediana utrata masy ciała podczas podawania placebo wynosiła 0,07 kg (zakres 0-0,34 kg).

Mirtazapina jest skutecznym stymulantem apetytu i działa przeciwwymiotnie dla kotów z PNN

Quimby, J. M. and K. F. Lunn (2013). "Mirtazapine as an appetite stimulant and anti-emetic in cats with chronic kidney disease: a masked placebo-controlled crossover clinical trial." *Vet J* **197**(3): 651-655.

Mirtazapina

Koty 1,9 - 3,8 mg/zwierzę/dzień
doustnie

Psy 3,75 - 30 mg/zwierzę/dzień
doustnie

Michel, K. E. (2001). "Management of anorexia in the cat." J Feline Med Surg **3**(1): 3-8.

Potencjalne działania niepożądane mirtazapiny u kotów

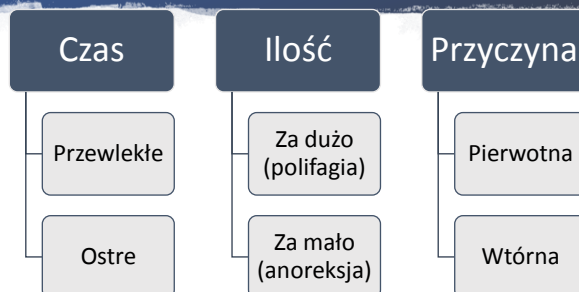
10 najczęściej obserwowanych działań niepożądanych to:

- Wokalizacja (56,0% kotów; średnia dawka 2,56 mg/kg),
- Pobudzenie (31,0%; 2,57 mg/kg),
- Wymioty (26,2%; 2,92 mg/kg),
- Nieprawidłowy chód/ataksja (16,7%; 2,87 mg/kg),
- Niepokój (14,3%; 3,55 mg/kg mc.),
- Drżenie (14,3%; 2,43 mg/kg mc.),
- Ślinienie się (13,0%; 2,89 mg/kg mc.),
- Tachypnea (11,9%; 3,28 mg/kg),
- Tachykardia (10,7%; 3,04 mg/kg)
- Letarg (10,7%; 2,69 mg/kg).

Większa liczba działań niepożądanych przy 3,75 mg niż przy 1,88 mg sugeruje, że niższa dawka może być bardziej odpowiednia dla stymulowania apetytu przy jednoczesnym ograniczeniu toksyczności.

Ferguson, L. E., et al. (2016). "Mirtazapine toxicity in cats: retrospective study of 84 cases (2006-2011)." J Feline Med Surg **18**(11): 868-874

ZABURZENIA APETYTU

Rozpoznanie różnicowe

Dziękuję za uwagę